

Valsts ieņēmumu dienests

Valsts administrācijas skola

Atvērti nākotnei

VALSTS IEŅĒMUMU
DIENESTA
KONFERENCE

Rīga - 12.septembris - 2018

KONFERENCES ATSKATS

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Ievads

Divdesmit piecos pastāvēšanas gados Valsts ieņēmumu dienests (VID) bijis nepārtrauktā pārmaiņu procesā. To ietekmējušas parlamentu, valdību un dienesta vadības maiņas, un katrs nācis ar savu redzējumu par dienestā vajadzīgajām izmaiņām un uzlabojumiem. Tas ir normāls attīstības process, konferences "VID 25: Atvērti nākotnei" atklāšanā norādīja dienesta ģenerāldirektora pienākumu izpildītāja Dace Pelēkā. Pašreiz VID mērķis ir piepildīt iestādes misiju un būt klientiem atvērtai, mūsdienīgai, efektīvai, taisnīgai un respektējamai valsts pārvaldes iestādei. Lai to veicinātu, VID aicināja dienesta vadošās amatpersonas, politikas veidotājus un dažādu jomu ekspertus diskutēt par vairākām ar mērķa īstenošanu saistītām tēmām, tostarp, sociālo atbildību, ekonomisko drošību, ēnu ekonomikas mazināšanu un jauno tehnoloģiju sniegtajām iespējām un riskiem.

Konferences atklāšanas svinīgajā uzrunā Ministru prezidents Māris Kučinskis norādīja, ka vairākas likumu izmaiņas padarījušas dienesta darbu grūtāku un bez VID darbinieku profesionālā darba nesēnā nodokļu reforma būtu cietusi neveiksmi. Būtiskākais nākotnes izaicinājums M. Kučinska ieskatā ir jauno tehnoloģiju un inovāciju izmantošana krāpšanas shēmu atklāšanā.

Līdzīgi domā finanšu ministre Dana Reizniece-Ozola, uzsverot, ka valsts ekonomiskās izaugsmes neatņemama sastāvdaļa ir moderns VID. Viņasprāt, dienests jau pašreiz ir viena no labāk strādājošajām valsts institūcijām, taču vēl jāvairo sabiedrības uzticēšanās.

To, ka dienests ikdienā tiecas uz attīstību, kapacitātes stiprināšanu un ir atvērts jaunām pieejām un apmācību veidiem, savā uzrunā apliecināja Valsts administrācijas skolas direktore Agita Kalviņa. VAS ir VID un citu valsts pārvaldes institūciju partneris t.sk. mācību īstenošanā korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā. Tāpat viņa atzīmēja, ka ir būtiski izprast, kā jūtas uzņēmējs un VAS uz šo liek uzsvaru, īstenojot mācības tādā būtiskā jautājumā kā publiskā pakalpojuma dizains.

Latvijas Darba devēju konfederācijas prezidents Vitālijs Gavrilovs atgādināja, ka dienestam ir milzīga atbildība Latvijas sabiedrības un, īpaši, uzņēmēju priekšā. Vēl ir daudz darba, lai kopīgi celtu Latvijas konkurētspēju starptautiski, taču redzams, ka VID seko attīstības tendencēm pasaulē, un līdzšinējā sadarbība ar LDDK ir laba.

Uzlabojumus dienesta darbā, īpaši pēdējos četros gados, novērojis Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras prezidents Aigars Rostovskis. Savā uzrunā viņš aicina dienestu turpināt sarežģītus jautājumus risināt, sadarbojoties un konsultējoties ar nozari.

Konference tika organizēta un finansēta sadarbībā ar Valsts administrācijas skolas īstenoto Eiropas Sociālā fonda projektu Nr.3.4.2.0 /15/I/002 "Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā".

Turpinājumā ieskats paneļdiskusiju būtiskākajās atziņās.

Sociālā atbildība

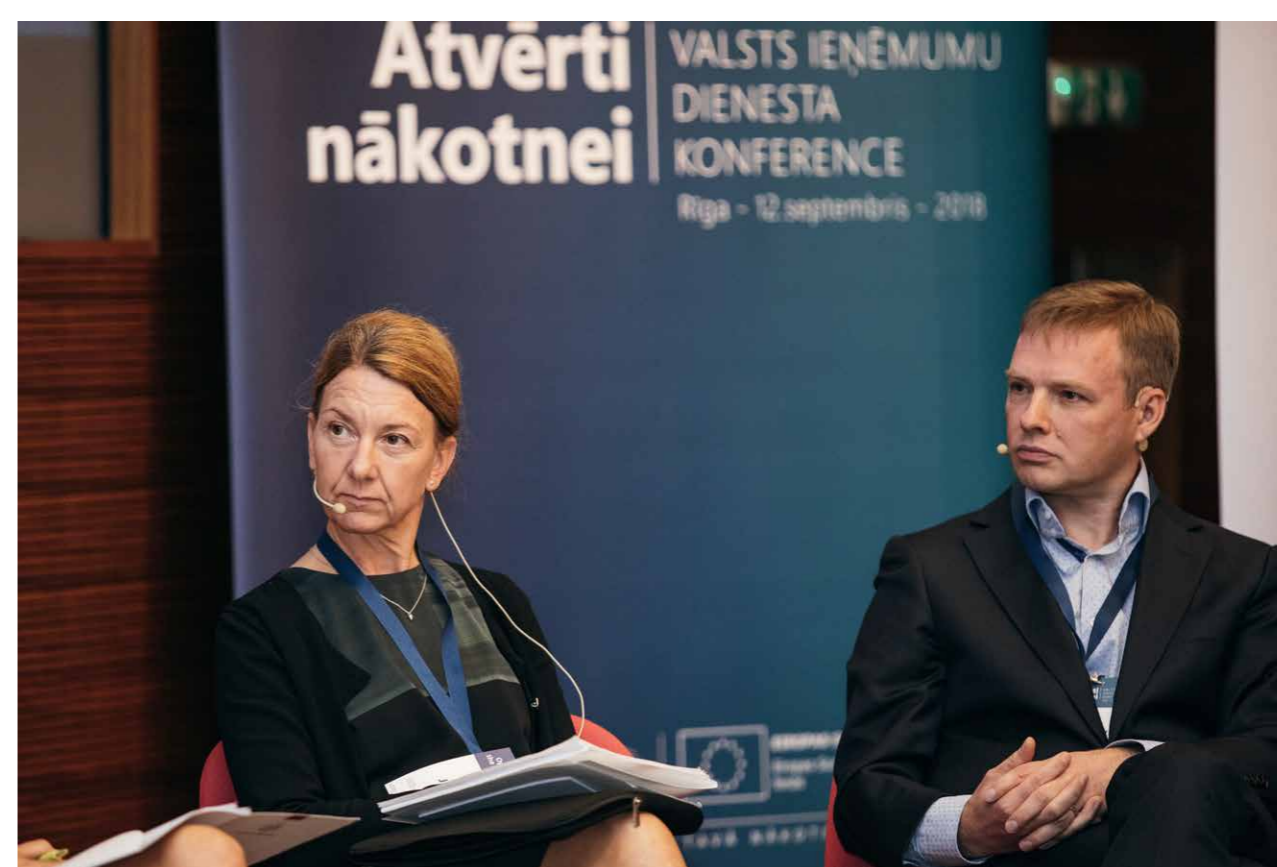
PANEĻDISKUSIJAS MODERATORS: SOCIĀLANTROPOLOGS KLĀVS SEDLENIEKS

Dalībnieki: filozofs Ivars Neiders, sociālantropoloģe Agnese Cimdiņa, finanšu ministre Dana Reizniece-Ozola, Zviedrijas nodokļu administrācijas Nodokļu direktore un nodaļas vadītāja Starptautisko un lielo nodokļu maksātāju pārvaldē Petra Jakobsena (Petra Jacobsen).

Moderators K.Sedlenieks diskusiju sāk ar jautājumu, kādēļ vispār vajadzīga valsts? Filozofa I.Neidera ieskatā valsts ir sava veida “neīsta universāla ģimene”, kuras mērķis ir aizsargāt pilsoņu tiesības un nodrošināt taisnīgumu. Nodokļu sistēma ir instruments, kas palīdz valstij izpildīt šo mērķi. Zviedrijas nodokļu administrācijas Nodokļu direktore P.Jakobsena savā atbildē ir lakoniska: “Valsts vajadzīga, jo kopā mēs esam stiprāki nekā katrs individuāli.” Finanšu ministre D.Reizniece-Ozola uzskata, ka Latvijas gadījumā valsts galvenokārt ir drošības rīks mūsu nācijas pastāvēšanai. Ministre norāda, ka līdz šim trūcis izpratnes par valsti kā kopīgu projektu sabiedrības labklājībai. Taču šāda domāšana pamazām veidojas, un tai līdzī varētu augt arī motivācija maksāt nodokļus, prognozēja D.Reizniece-Ozola.

Diskusijas dalībnieki vienisprātis, ka izšķirīgi svarīgs elements ēnu ekonomikas apkarošanai ir sabiedrības uzticēšanās varai un uzraugošajām iestādēm, tostarp VID. Kā piemērs tiek minēta Norvēģija, kur nodokļu slogs liels, bet ēnu ekonomika maza, jo vairāk nekā 70% sabiedrības uzticas dažādām valsts iestādēm. Latvijā uzticēšanās vairošies tad, ja varas pārstāvji rādīs piemēru, proti, viņu rīcība būs godprātīga, taisnīga un caurspīdīga, uzskata sociālantropoloģe A.Cimdiņa.

Otrs būtisks aspekts ir izpratnes veicināšana par saikni starp nodokļu maksāšanu un labklājības celšanos. Katram jāizvērtē, cik daudz no valsts saņēmis – izglītībā, veselības aprūpē un citās dzīves jomās – kas nereti tiek uztverti kā pašsaprotami labumi, lai arī patiesībā ir valsts apmaksāti pakalpojumi. Izpratnes vairošanai īpaši jāpieņem, kā VID un citas institūcijas komunicē ar sabiedrību, cik labi spēj izskaidrot kam un cik efektīvi tiek izlietota nodokļos iekasētā nauda.

Finanšu ministres redzējumā viens no nodokļu sistēmas nākotnes izaicinājumiem slēpjas apstākļī, ka aizvien vairāk cilvēku uzskata - visu dzīvē sasnieguši pašu spēkiem, bez valsts palīdzības (self made man). Lai motivētu arī šo sabiedrības daļu maksāt nodokļus, varētu apsvērt sava veida "ģimenes nodokļus". "Piemēram, daļa no taviem nodokļiem tiks novirzīti tavu vecāku pensijai vai citam atbalstam tieši savai ģimenei, nevis anonīmi nodota valstij tālākai izlietošanai," iespējamus risinājumus modelē ministre.

Arī Zviedrijas nodokļu administrācija ir reizē represīva un pakalpojumus sniedzoša iestāde. Tas atkarīgs no klienta (personas vai uzņēmēja) uzvedības. "Mēs katram konkrētajam klientam pielietojam individuālu pieeju. Vienus nākas auditēt, citiem esam pakalpojuma sniedzējs," skaidro P.Jakobsena. Ja kādā nozarē uzņēmumu skaits ir neliels, auditēti tiek visi, tā signalizējot, ka valsts attieksme pret visiem ir līdzvērtīga.

Diskusijas dalībnieki arī secina – jo izteiktāks būs sabiedrības nosodījums pret nodokļu nemaksāšanu, jo straujāk saruks ēnu ekonomika.

GALVENIE SECINĀJUMI:

- Valsts loma ir aizsargāt pilsoņu tiesības un nodrošināt taisnīgumu, nodrošināt nācijas pastāvēšanu un vairo sabiedrības labklājību.
- Motivācija maksāt nodokļus ir tieši saistīta ar sabiedrības uzticēšanos varai un uzraugošajām iestādēm.
- Lai uzticēšanos vairotu, varai un tās pakļautajām iestādēm jārāda pozitīvs piemērs.
- Jāstiprina sabiedrības izpratne par saikni starp nodokļu maksāšanu un labklājību, kā arī jāspēj pierādīt nodokļos saņemtās naudas lietderīgs izlietojums.
- Valsts ieņēmumu dienestam jābūt gan sadarbības partnerim, gan stingram uzraugam – atkarībā no konkrētā klienta (personas vai uzņēmuma) godaprāta un rīcības.

Drošība

PANEĻDISKUSIJAS MODERATORS: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Valsts sekretāra vietnieks informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jautājumos EDMUNDS BEĻSKIS.

Dalībnieki: NATO izcilības centra direktors Jānis Sārts, SEB Valdes priekšsēdētāja Ieva Tetere, Ministru prezidenta biroja vadītājs Māris Krastiņš, VID Finanšu un muitas policijas pārvaldes direktors Kaspars Podiņš, VID ģenerāldirektora vietnieka muitas jomā, Muitas pārvaldes direktora p.i. Ingrida Gulbe-Otaņķe.

Paneldiskusijā lielākais uzsvars likts uz drošības aspektiem valsts ekonomikā. To mūsdienās ietekmē globalizācija, starptautiskā sadarbība, tehnoloģiju attīstība un jauni ekonomisko noziegumu izdarīšanas veidi.

NATO izcilības centra vadītājs J.Sārts norāda, ka aizvadītajos 10 gados drošību aizvien vairāk ietekmējusi procesu digitalizācija – informācijas aprīte un ātrums. Informācijas pārbagātības apstākļos izšķirīgs kļuvis jautājums – kam cilvēki tic un uzticas? “Šajā vidē operē daudzi, kas grib manipulēt ar neticību, mēģinot ietekmēt to, kā jūs redzat pasauli. [...] Drošība nav tikai tanki un helikopteri. Primāri tā sakņojas sabiedrības prātos,” uzsver J.Sārts, pamatojot, kādēļ arī valsts institūcijām ir jāspēj likt pretī sava, pamatota un realitātei atbilstoša informācija.

Šajos apstākļos strauji jāmainās muitas darbībai, norāda Muitas pārvaldes direktora p.i. I.Gulbe-Otaņķe. Mūsdienās ir liels preču ražošanas un aprītes ātrums. Lai novērstu kavēšanos uz robežas, maksimāli daudz informācijas jāizanalizē iepriekš. Tajā pašā laikā nedrīkst ciest darba kvalitāte, lai valsts robežu nelikumīgi nešķērsotu stratēģiskās, dubulta pielietojuma vai citādi apdraudējumu radošas preces (sprāgstvielas, ieroči, ķīmiskās un narkotiskās vielas, viltoti medikamenti utt.). Tieši šīs preces arī vairo ēnu ekonomiku, jo tirgošanās ar tām notiek “pelēkajā” zonā. Muitas rīcībā ir milzīgs daudzums datu, tādēļ jādomā, kā izmantot mākslīgo intelektu to analīzei.

“Spēja īstenot līdzsvaru starp tirdzniecības veicināšanu un stingru kontroli, kā arī spēja mainīties līdzī pasaulē jaunajiem izaicinājumiem ir veiksmīgas muitas darbības pamatā,” rezumē I.Gulbe-Otaņķe.

VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes direktors K.Podīņš vērtēja, ka dienests aizvien efektīvāk spēj apkarot ar finanšu un nelegālu preču apriti saistītus noziegumus. Virkne pētījumu liecina, ka kontrabandas cigarešu apjoms samazinās, kas lielā mērā ir muitas policijas nopelns. Ierosināto kriminālprocesu skaits gadu no gada pieaug.

“Pašreiz trūkst likumu, lai veiksmīgi varētu kontrolēt skaidrās naudas apriti. Ir iniciētas izmaiņas vairākos likumos un Ministru kabineta noteikumos. Ceram, ka ar nākamo gadu jau pilnvērtīgi varēsīm kontrolēt arī šo jomu,” norādīja K.Podīņš.

SEB bankas valdes priekšsēdētāja I.Tetere uzsvēra, ka droša un veselīga ekonomiskā vide atkarīga no VID spējas laikus veiksmīgi pielāgoties jauniem ekonomiskiem modeļiem. “Mēs aiziesim prom no egocentriskiem biznesiem – “mani dati, mani resursi”. Sāksies dalīšanās ar dažādām lietām. Jautājums, kā valsts un nodokļi ar to tiks galā. Laikus jādomā, kā palīdzēt šiem jaunajiem modeļiem attīstīties un augt, nevis tos apkarot.”

Ministru prezidenta biroja vadītājs M.Krastiņš uzskata, ka valsts uzdevums ir radīt vidi izaugsmei un ļaut cilvēkiem attīstīties, pieskatot tos, kuri potenciāli grib noteikumus pārkāpt. “Lai cilvēku uzvedību mainītu, var izmantot dažādas tehnoloģijas. Klasisks piemērs ir foto radari, kas maina satiksmes dalībnieku ikdienas paradumus pozitīvā virzienā. Citi piemērs – iniciatīva par automātisko sodu, ja netiek iesniegta deklarācija. Tas liktu cilvēkiem pārskatīt savu rīcību,” uzskata M.Krastiņš.

Tiek secināts, ka procesu sakārtošana un digitalizācija VID ir ļoti būtiska un apsveicama, taču tai jānāk roku rokā ar izcilu servisu un komunikāciju, lai sabiedrība šos centienus pamanītu un novērtētu.

GALVENIE SECINĀJUMI:

- Ātra, precīza un efektīva informācijas aprite un apstrāde, kā arī jaunu tehnoloģiju ieviešana ikdienas darbā ir viens no ekonomiskas drošības stūrakmeņiem.
- VID efektivitāte, atklājot finanšu un nelegālu preču aprites noziegumus, ir uzlabojusies. Rosinātas izmaiņas normatīvajos aktos, kas palīdzēs izmeklēšanas kvalitāti vēl celt.
- Modernās tehnoloģijas rada gan riskus, gan jaunas iespējas – aizvien jauni noziegumu izdarīšanas veidi un izmeklēšanas metodes.
- Lai kvalitatīvi un ātri spētu apstrādāt milzīgu datu apjomu, aizvien lielāka nozīme ir mākslīgā intelekta izmantošanai.

Datu un analītikas vērtība

PANEĻDISKUSIJAS MODERATORS: Rīgas Ekonomikas augstskolas (SSE Riga) asociētais profesors un Ilgtspējīgā biznesa centra direktors ARNIS SAUKA.

Dalībnieki: Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras priekšsēdētājs Aigars Rostovskis, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta (NILLND) Sistēmu analīzes nodaļas vadītāja Ligita Pula, PricewaterhouseCoopers (PwC) vadošā partnere Latvijā Zlata Elksniņa-Zaščirinska, VID ģenerāldirektora p.i. Dace Pelēkā.

Moderators A.Sauka diskusiju sāk, demonstrējot videomateriālu, kas iepazīstina ar Somijas valsts pārvaldes un tiesībsargājošo institūciju ēnu ekonomikas apkarošanas speciālistu pieredzi un praksi sadarbības jautājumos un datu analītiķu cīņai ar ēnu ekonomiku.

A.Sauka norāda, ka ēnu ekonomikas apkarošanai nepieciešama vienota, koordinēta rīcība, un aicina diskutēt, kā to stiprināt Latvijā.

A.Rostovskis atzīst, ka ik pusgadu sadarbība starp VID un uzņēmējiem uzlabojas. Tomēr aicina VID un valsts pārvaldi kopumā vairāk investēt datu apkopošanā un analīzē. Viņa ieskatā, jo analītiskā daļa ir labāka, jo mazāk resursu nepieciešams citu iestādes funkciju nodrošināšanai. Turklāt laba datu analīze dod iespējas atrast pareizos risinājumus sabiedrības paradumu maiņai. Vienlaikus viņš iestājas par samērīgu datu privātuma jomā: "Valstij ir jāsaņem dati, jāanalīzē, lai pieņemtu labus lēmumus. Bet uzņēmējam ir jābūt tiesībām arī krāt tādus datus, kurus viņš nevienam nedod. Jābūt balansam, lai neiestātos "Orvela laiki"."

D.Pelēkā min, ka VID ir lielākais datu turētājs un analītiķis. Veiksmīga datu apstrāde ir viena no VID pēdējo gadu panākumu atslēgām. Viņasprāt, galvenie tuvākā laika izaicinājumi ir analīzes ātrums un datu kvalitāte, ne tikai apstrādājot vēsturisku informāciju, bet arī veicinot spēju prognozēt. VID izdarītā analīze varētu būt noderīga ne vien dienestam tālredzīgu lēmumu pieņemšanai, bet arī uzņēmumiem. Sadarbība šajā jomā noris jau pašreiz, norāda D.Pelēkā: “Kad nozarē ir vēlēšanās pašsakārtoties, viņi nāk pie VID un var saņemt gatavu datu analīzi, sava veida ceļa karti tālākai attīstībai.”

Būtiski, lai VID vīzija sakrīt ar uzņēmēju vīziju, jo VID tehnoloģiskai attīstībai nebūs jēgas, ja uzņēmēji tam nebūs gatavi. Tāpat tiek sagaidīta lielāka iesaistīšanās no citām valsts iestādēm. D.Pelēkā: “Ja [kāda iestāde] redz ēnu ekonomikas riskus kādā nozarē, jāvērs uz to VID uzmanība. Jāstrādā pie situācijas novēršanas kopā, nevis jāuzskata – ēnu ekonomika nav mūsu iestādes atbildība.”

PwC vadošā partnere Latvijā Z.Elksniņa-Zaščirinska uzsver, ka dati ir tikai līdzeklis lielāku mērķu sasniegšanai. Piemēram, VID jāspēj nodalīt klientus “labajos” un “sliktajos”, un pret katru no šīm grupām attieksmei jābūt atšķirīgai. Dati ir arī līdzeklis, kas ļauj izvirzīt turpmākās darbības un attīstības prioritātes. Viņa aicina VID “sapņot” par moderniem risinājumiem savas darbības nodrošināšanai – izmantot blokķēdes (block chain) tehnoloģiju, izveidot vienotu, ar VID saistītu grāmatvedības sistēmu mazajiem uzņēmumiem, ieviest mobilos telefonus kā kases aparātus, atrast veiksmīgus risinājumus sadarbībai ar fintech uzņēmumiem u.c.

D.Pelēkā tam piekrīt, norādot, ka digitalizācija dos plašākas iespējas uzņēmumiem vieglāk un ērtāk kārtot, piemēram, grāmatvedību un citas ar uzņēmuma darbību saistītas formalitātes.

Moderators A.Sauka rezumē, ka centrālie elementi ceļā uz ēnu ekonomikas apkarošanu ir taisnīga konkurence, tautsaimniecības attīstība un valsts konkurētspēja kopumā.

GALVENIE SECINĀJUMI:

- Liela apjoma datu pieejamība un spēja tos apstrādāt ir viens no VID pēdējo gadu attīstības veiksmes cēloņiem.
- Kvalitatīva datu apkopošana un analīze: paver iespējas sadalīt uzņēmumus “likumpaklausīgajos” un “pārkāpējos”, attiecīgi pielāgojot attieksmi un komunikāciju; prognozēt ekonomiskās tendences nākotnē un pieņemt ilgtspējīgus lēmumus; izvirzīt attīstības prioritātes; konsultēt uzņēmumus par tālākas izaugsmes un darbības virzieniem.
- Ēnu ekonomikas apkarošanā būtiska citu iestāžu vēlme ziņot par potenciāliem riskiem dažādās nozarēs.
- Nepieciešams izvērtēt, kas esošajos likumos vēl kavē datu pilnvērtīgu izmantošanu.

X, Y, Z paaudzes

PANEĻDISKUSIJAS MODERATORS: Latvijas kokrūpniecības federācijas izpilddirektors KRISTAPS KLAUSS, Finanšu ministres padomnieks un Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameras viceprezidents.

Dalībnieki: Latvijas Universitātes Biznesa vadības un ekonomikas fakultātes dekāns un asociētais profesors Gundars Bērziņš, uzņēmējs Renārs Ābols, topošā medicīnas studente Lauma Tumašova, VID ģenerāldirektora vietniece, Informātikas pārvaldes direktore Vita Narnicka.

Moderators K.Klauss diskusiju sāk ar ieskatu paaudžu klasifikācijā Rietumos, un problemātiku šīs klasifikācijas pielāgošanai Latvijas apstākļiem. K.Klauss secina, ka katram reģionam ir savs dalījums, ko ietekmē šī reģiona vēsturiskā pieredze. Moderators iepazīstina ar, viņaprāt, tuvāko Latvijai pielāgojamo paaudžu dalījumu, kas izriet no mūsu valsts nesenākās vēstures posmiem. Šajā dalījumā ir "pēckara paaudze", "atkušņa paaudze", "stagnācijas paaudze", "pārbūves paaudze", "neatkarības paaudze" un "digitālā (bezrobežu) paaudze".

Tāpat, tiek sniegts ieskats šo paaudžu pienesumam ekonomikai, izceļot apstākli, ka pašreiz gan uzņēmējdarbībā, gan Saeimas vēlēšanu un pašu deputātu vidū dominē "stagnācijas paaudze".

Tomēr, kad runa ir par nodokļu maksāšanu, izrādās, ka visu paaudžu domāšana ir līdzīga: likumpaklausība ir svarīga, bet nodokļu maksāšana ar to nav tieši saistīta; nodokļi ir pārāk augsti, un ēnu ekonomika ir apkarojama, tos samazinot.

Latvijas Universitātes Biznesa vadības un ekonomikas fakultātes dekāns G.Bērziņš norāda, ka pasaulē salīdzinoši maz ir pētīta paaudžu un nodokļu maksāšanas paradumu korelācija. Tomēr ir pētījumi par konkrētās paaudzes izpratni vai attieksmi pret sabiedriskām vai ekonomiskām jomām. Piemēram, virkne pētījumu rāda, ka "digitālajai paaudzei" patēriņš ir svarīgāks par uzkrāšanu.

Runājot par dažādu paaudžu pārstāvju attieksmi pret darbu, uzņēmējs R.Ābols savā pieredzē novērojis, ka labākie darbinieki - tādi, uz kuriem var paļauties - ir no t.s. "stagnācijas paaudzes". Topošā studente L.Tumašova papildina, ka jaunā paaudze ir ar lielākām ambīcijām būt vadošos amatos un mazāku pacietību, lai šīs pozīcijas sasniegtu. Šo apgalvojumu apstiprina arī G.Bērziņš - jaunajai paaudzei ir ļoti augstas gaidas par to, kas tai pienākas darba tirgū. VID ģenerāldirektora vietniece V.Narnicka uzskata, ka vecākās paaudzes lielāku uzvaru liek uz darba formu un precizitāti, savukārt "digitālajai paaudzei" svarīgs ir ātrums.

Vērojot tendences jaunāko paaudžu domāšanā un ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos, R.Ābols prognozē, ka pēc aptuveni pieciem gadiem atsevišķas nozares pastāvēs, tikai pateicoties automatizācijai. Tajā pašā laikā "digitālajai/bezrobežu paaudzei" procesu automatizācija nebūtu jāuztver kā drauds, jo tieši IKT nozarēs tai ir lielas perspektīvas.

Darba procesa automatizācija un robotizācija būs izaicinājums nākotnes nodokļu sistēmai, vienisprātis paneļa dalībnieki. Vai nākotnē roboti jāapliek ar nodokļiem, ja tie aizstāj darbiniekus? Par to pasaulē noris nopietnas diskusijas, norāda G.Bērziņš. Daļa juristu uzskata – robots nav subjekts, kuru var aplikt ar nodokļiem. Tajā pašā laikā modelis, kurā neliels skaits strādājošo spiests nodrošināt sociālās garantijas visai sabiedrībai, nav ilgtspējīgs.

"Ja rūpnīcā būs 1000 robotu un 1 darbinieks, bet sociālo budžetu veidos tikai no cilvēkiem, tad būs problēmas. Jābūt gana viediem pārmaiņu vadībā, lai atrastu pareizo pieeju ko un cik apliekam ar nodokli," skaidro V.Narnicka. Latvijā šis jautājums ir īpaši svarīgs, ņemot vērā negatīvo demogrāfisko situāciju.

Vēl viens nodokļu sistēmas izaicinājums mūsdienu ekonomikā ir uzņēmumi, kuri pamatā darbojas interneta vidē. Ja netiks atrasti saprātīgi veidi, kā lielos interneta uzņēmējus aplikt ar nodokļiem, tad izveidosies situācija, ka uzņēmums reāli darbojas Latvijā, bet nodokļus šeit nemaksā. Kā piemēri tiek minēti "Facebook", "Alibaba" un "Amazone". G.Bērziņš norāda, ka nodokļu politikai šajā jomā jābūt gudrai, apzinoties, ka Latvijā reģistrētie interneta vidē strādājošie uzņēmumi ļoti viegli var pārcelties uz valstīm, kurās nodokļu politika tām ir draudzīgāka.

Noslēdzot diskusiju, moderators K.Klauss rezumē – lai nākotnē uzņēmumi veiksmīgi attīstītos un kāpinātu peļņu, būs nepieciešamas gan gudras iekārtas un procesi, gan gudri cilvēki.

GALVENIE SECINĀJUMI:

- Pašreiz ekonomisko un politisko kursu valstī galvenokārt nosaka t.s. "stagnācijas paaudze".
- Attieksme pret nodokļu politiku visām paaudzēm līdzīga: ēnu ekonomika pastāv tādēļ, ka nodokļi pārāk augsti.
- Jaunā jeb "digitālā paaudze" lielākoties ieinteresēta vadošos amatos.
- Darba jomās, kurās "digitālā paaudze" nav ieinteresēta, darba devējiem nākas iespējami ilgāk paturēt vecākās paaudzes darbiniekus, līdz brīdim, kad pieaugs darba robotizācijas pakāpe.
- Robotizācija būs liels nākotnes nodokļu sistēmas izaicinājums. Jau šobrīd noris diskusijas, vai robotus, kuri aizstāj darbiniekus, var un vajag aplikt ar nodokli.
- Nodokļu sistēma jārada gana viedi, lai reizē saglabātu taisnīgumu un nebremzētu ekonomikas attīstību.